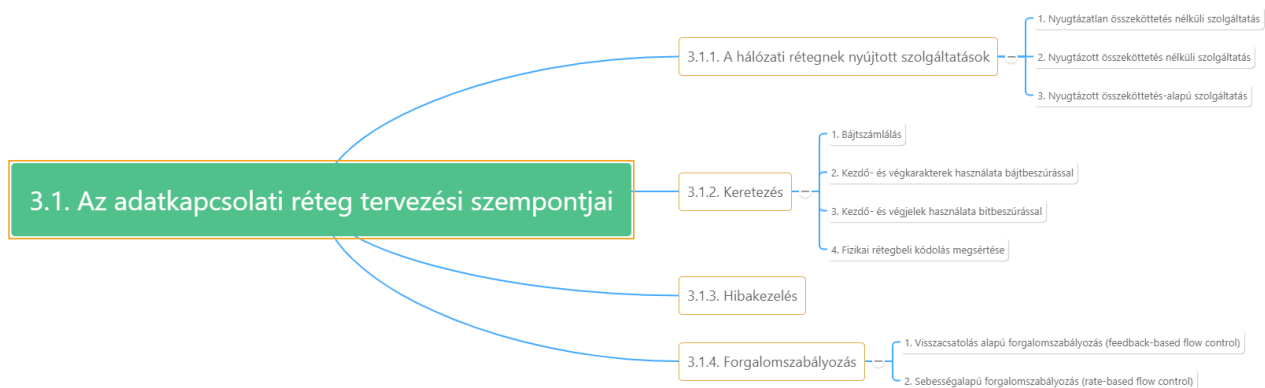

3. Az adatkapcsolati réteg

- Keretek átvitele szomszédos (összekapcsolt) gépek között
- Vezetékszerű csatorna -> továbbított bitek a küldés sorrendjében érkeznek meg
- Kommunikációs áramkörök néha hibáznak, véges adatátviteli sebesség, nem nulla késleltetés

3.1. Az adatkapcsolati réteg tervezési szempontjai

Réteg feladatai:

1. Jól definiált szolgáltatási interfész biztosítása a hálózati rétegnek
2. Átviteli hibák kezelése
3. Az adatforgalom szabályozása -> lassú vevőket ne árásszák el a gyors adók

Hálózati réteg csomagjait keretekbe (frame) ágyazza.

- Keretfejrész
- Adatmező
- Keretfarokrész

3.1.1. A hálózati rétegnek nyújtott szolgáltatások

Legfontosabb szolgáltatás

- adatok átvitele adógép hálózati rétegétől vevőgép hálózati rétegéig.

Látszólagos (virtuális) adatút:

- adatkapcsolati réteg a másik gép adatkapcsolati rétegével kommunikál

Tényleges adatút vagy kommunikáció:

- alsóbb rétegeken keresztül

Nyugtázatlan összeköttetés nélküli szolgáltatás (pl. Ethernet):

- Forrásgép egymástól független kereteket küld a célgép felé, amely nem nyugtázza azok megérkezését
- Nincs kapcsolatfelépítés, lebontás
- Nincs hibakeresés és javítás az adatkapcsolati rétegben -> hibajavítás felsőbb rétegekben
- Megfelelő, ha a hibaarány nagyon alacsony, vagy valós idejű forgalom esetén (pl. beszédátvitel)

Nyugtázott összeköttetés nélküli szolgáltatás (pl. 802.11):

- Nincs felépített kapcsolat, de minden keret megérkezését nyugtázza a címzett (keret újraküldhető)
- Megbízhatatlan csatornák esetén hasznos
- A nyugtázás az adatkapcsolati rétegben sosem elvárás, csak optimalizáció (hatékonyabb minden keret nyugtázása, és csak a szükséges újraküldése)

Összeköttetés alapú szolgáltatás (nagy távolságú telefonvonal):

- Forrás és a címzett gép felépít egy összeköttetést az adatátvitel megkezdése előtt. (Minden keret sorszámozott, adatkapcsolati réteg garantálja, hogy minden keret pontosan egyszer a megfelelő sorrendben megérkezzen)
- Megbízhatatlan csatornákon, mint műholdas összeköt., nagy távolságú telefonvezetékek
- Fázisai:
 - Összeköttetés felépül: mindkét oldalon inicializálódnak a keretek küldéséhez szükséges számlálók és változók
 - Keretek továbbítása
 - Összeköttetés lebontása, változók, pufferek, erőforrások felszabadítása

3.1.2. Keretezés

- Fizikai rétegben bitsorozat továbbítása -> ha a csatorna zajos, a fizikai réteg redundanciát ad a kimenő jelekhez, de az érkező jelek hibamentességét a fizikai réteg nem garantálja.
- Adatkapcsolati réteg feladata, hogy jelezze és kijavítsa a hibákat. -> keretekre tördelés, ellenőrző összegek számítása
- Keret megérkezésekor ellenőrző összeg újraszámolása, ha különbözik a keretben lévőtől -> hiba -> kezelés, pl. eldobja a rossz keretet és hibajelzést küld vissza
- Bitfolyam keretekre tördelése nehéz -> keretek kezdetének felismerését lehetővé kell tenni elenyésző csatorna-sávszélesség mellett.

Módszerek:

- Bájtszámlálás:
 - keretben lévő bájtok megadására a keretben egy bájtszámmező -> címzett adatkapcsolati réteg tudja mennyi bájt kell érkeznie, hol a keret vége
 - Egy átviteli hiba elronthatja a bájtszámmezőt, nem tud újraszinkronizálni
- Kezdő- és végkarakterek használata bájtbeszúrással:
 - Minden keret elején és végén jelzőbájt (flag byte) -> könnyű újraszinkronizálás
 - Bináris adatok (kép vagy zene) átvitelénél -> jelzőbájt bitmintája megjelenhet az adatok között, belezavar a keretezésbe -> küldő adatkapcsolati rétege kivételbájtot (escape byte, ESC) helyez minden véletlenül adatmezőbe került jelzőbájt elé.
 - Vevő adatkapcsolati réteg eltávolítja a kivételbájtot -> módszer: bájt beszúrás (byte stuffing)
 - Ha a felhasználó adatai egy kivételbájtot tartalmaznak, azt is megjelölik egy kivételbájttal -> kivételbájt-sorozat (escape sequence) -> kerethatárok megtalálhatók két egymás mellett jelzőbájt keresésével
 - PPP protokoll
- Kezdő- és végjelek használata bitbeszúrással (bit stuffing):
 - Tetszőleges számú bit lehet egy keretben (nem kötelező 8), alkalmazott karakterkódok is tetszőleges számú bitet tartalmazhatnak.
 - HDLC (Highlevel Data Link Control – magas szintű adatkapcsolati vezérlés) protokollhoz fejlesztették ki.
 - Működése:
 - Minden keret egy jelző- (flag) bájt mintával kezdődik (01111110 hexadecimálisan 0x7E)

- Amikor az adó adatkapcsolati rétege 5 egymást követő 1-est talál, beszúr egy 0-t -> bitbeszúrás
- Legkevesebb átmenet, fizikai réteg könnyebben szinkronban marad
- USB-nél alkalmazzák
- Amikor a vevő 5 egymás utáni 1-est talál, amit 0 követ, törli a 0-s bitet
- Ha a felhasználói adat tartalmazza a jelzőbájt bitmintáját (6 db 1-est egymás után, aztán 0), -> beszúródik a 6. 1-es elé egy 0 -> 01111110 -> 011111010-ként továbbítódik -> így a minta kerethatárok között sohasem fordulhat elő Bit- és bájtbeszúrásnál is a keret hossza a szállított adatok tartalmától függ.
- Fizikai rétegbeli kódolás megsértése
 - Redundanciát tartalmazó kódolás esetén a fizikai rétegben, bizonyos jelek nem fordulhatnak elő ->
 - például a 4B/5B séma 4 adatbitet kódol 5 jellel a megfelelő mennyiségű jelátmenetért -> 32 lehetséges jelből 16-ot nem használnak -> fenntartott jelek használhatók a keret elejének és végének a jelzésére
 - Keretezés kódsértéssel -> könnyű megtalálni, nem kell módosítani az adatmezőt, nem kell beszúrni Sok adatkapcsolati protokoll ezek kombinációját alkalmazza.

3.1.3. Hibakezelés

Biztonságos átvitel megvalósításának módja: -> valamilyen visszacsatolás, mi történik a vonal túlsó végén

- Tipikusan az adó megköveteli a vevőtől, hogy speciális vezérlőkereteket küldjön vissza -> pozitív vagy negatív nyugta
- Hardverhibák, zaj, egy keret teljes eltűnését okozhatják, nyugta is elveszhet ->
 - adatkapcsolati rétegben időzítők bevezetése ->
 - elég idővel, hogy a keret elérje a célt, feldolgozódjon, nyugta visszatérjen. ->
 - ha a nyugta visszaér, az időzítő törlődik
 - Ha nyugta elvész, időzítő lejár -> keret újraküldése
 - Hogy megakadályozzuk, hogy egy keretet többször vegyen a vevő és többször adja át a hálózati rétegnek -> keretek sorszámozása Az adatkapcsolati réteg fontos feladata a fenti eszközökkel, hogy biztosítsa a pontosan egyszeri megérkezését a kereteknek a címzett állomás hálózati rétegéhez.

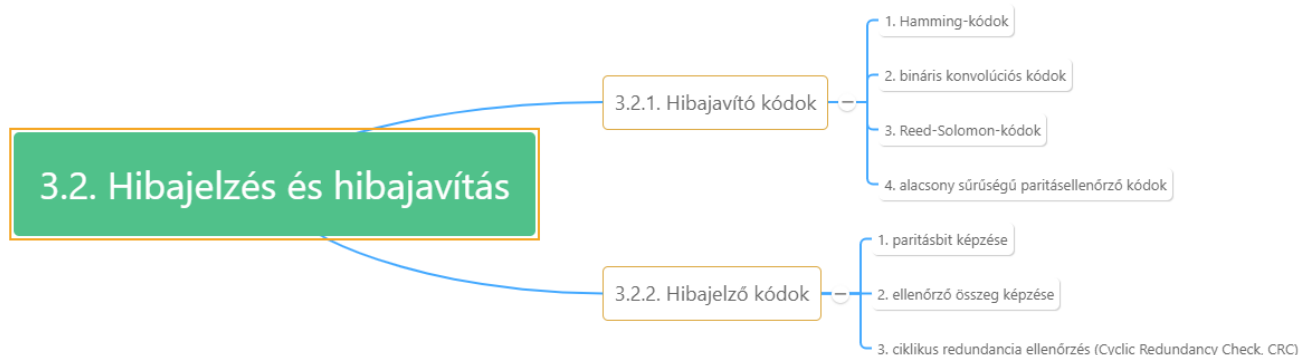
3.1.4. Forgalm szabályozás

Meg kell oldani, ha az egyik fél gyorsabb, ne árássa el adatokkal a másikat.

- Visszacsatolás alapú forgalm szabályozás (feedback-based flow control):
 - A vevő információt küld vissza a feladónak, engedélyt ad neki további adatküldésre, vagy tájékoztat pillanatnyi állapotáról.
 - Adatkapcsolati és felsőbb rétegekben is
 - Adatkapcsolati réteget megvalósító hardverek elég gyorsak -> hálózati csatoló kártya (Network Interface Card, NIC) „vonali sebességen fut”, a beérkező kereteket olyan gyorsan tudja feldolgozni, ahogy a vonalról a vevőbe érkeznek. Túltöltéssel felsőbb rétegek foglalkoznak
 - Jól definiált szabályok arra vonatkozóan, hogy mikor küldhető a következő keret, engedélyezésig tiltás
- Sebesség alapú forgalm szabályozás (rate-based flow control):

- Protokollba be van építve egy sebességhatár -> nincs visszacsatolás
- Sebesség alapú forg. szab. csak a szállítási rétegben fordul elő.

3.2. Hibajelzés és hibajavítás

Redundáns információk csatolása az adatokhoz:

1. Minden elküldött adatblokkhoz annyi redundáns információt mellékelünk, hogy kikövetkeztethető legyen az eredetileg küldött adat.
 - Hibajavító kódok (error-correcting code) -> előre irányuló hibajavítás (Forward Error Correction FEC)
 - Vezeték nélküli összeköttetésekben és más sokat hibázó csatornákon vagy
2. Csak annyi redundanciát iktatunk az adatok közé, hogy a hiba ténye kikövetkeztethető legyen.
 - Vevő nem tudja milyen hiba, újraküldést kér
 - Hibajelző kódok (error-detecting code)
 - Fényvezető szálakon, nagymértékben megbízható csatornákon

A redundáns bitek is megérkezhetnek hibásan, nem csak az adatbitek. -> a kódolásnak elég erősnek kell lennie a várható hibák kezelésére. Hibák:

- Egyik modell szerint a hibákat a termikus zaj időnkénti extrém magas értékei okozzák
- Másik modell szerint a hibák csomókban (burst) csoportosan érkeznek (pl. jelgyengülés – fading) vezeték nélküli csatornán és átmeneti villamos interferencia vezetékes csatornán.
- Törlődéses csatornák (erasure channel): hiba pontos helye ismert, -> a fizikai közeg olyan jelet vett, amely a várt értéktartományból kilóg, ezért érvénytelennek tekinti.

A hibajavító és hibajelző kódok széles körben használatosak, a megbízhatóság átfogó probléma (fizikai rétegben, itt az adatkapcsolati rétegben, és felsőbb rétegekben is). -> alkalmazott matematika területe -> érdemes megbízható forrásból származó kódokat használni saját kódok készítése helyett -> ez történik a protokollszabványokban is.

3.2.1. Hibajavító kódok

1. Hamming-kódok
2. Bináris konvolúciós kódok
3. Reed-Solomon-kódok

4. Alacsony sűrűségű paritásellenőrző kódok.

Mindegyik valamilyen redundanciát csatol az elküldött információhoz -> m számú adatbit és r számú ellenőrzőbit

1. Ha az adatbiteket és ellenőrzőbiteket változtatás, előzetes kódolás nélkül küldjük -> szisztematikus kódolás (systematic code)
2. Ha az r ellenőrző bit az m adatbit lineáris függvénye -> lineáris kód -> a kódolás folyamata mátrixszorzással vagy egyszerű logikai áramkörökkel végezhető.

Hibajavító kódok vezeték nélküli összeköttetésekben -> zajosak és hajlamosak a hibára

3.2.2. Hibajelző kódok

A jó minőségű rézvezetékeken és a fényvezető szálakon a hibaarány annyira kicsi, hogy a hibafelderítés és újraadás hatékonyabb módszer. Hibajelző kódok:

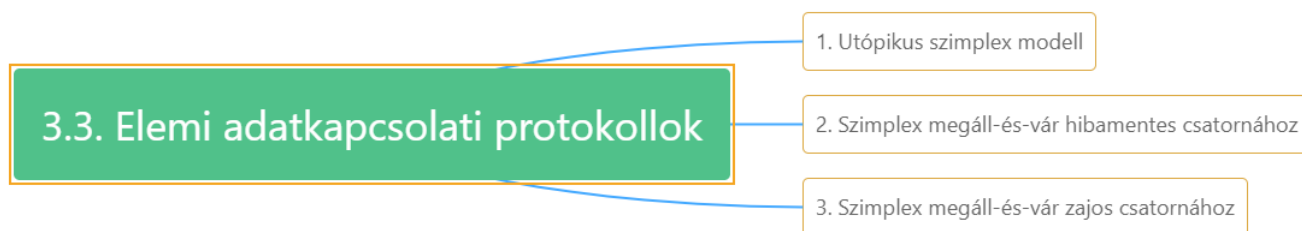
1. Paritásbit képzése
2. Ellenőrző összeg képzése
3. Ciklikus redundancia ellenőrzés (Cyclic Redundancy Check, CRC)

3.3. Elemi adatkapcsolati protokollok

A frame 4 mezőből áll: kind, seq, ack és info ->

- 1-3 vezérlőinformációt tartalmaz, -> a keret fejrésze
 - Kind: azt mondja meg, van-e adat a keretben
 - Seq és ack mezők sorszámozáshoz és nyugtákhöz
- 4. a valódi továbbítandó adat -> ide kerül egy csomag

A hálózati réteg vesz egy üzenetet a szállítási rétegtől és hozzáteszi a hálózati réteg fejrészét -> ezt a csomagot átadja az adatkapcsolati rétegnek, az beleteszi egy kimenő keret info részébe

1. Utópikus szimplex protokoll

- Adatok egy irányba továbbítódnak
- Adó és vevő hálózati rétege mindig készen áll
- Feldolgozási idővel nem foglalkozunk
- Végtelen puffterület

- Csatorna nem rontja vagy veszíti el a jeleket

Eljárásai:

1. Küldő- és vevőeljárás
2. Küldő forrásgép adatkapcsolati rétegében fut, vevő a címzett gépében
3. Sorszámozás, nyugtázás nincs
4. Egyetlen lehetséges eseményfajta: sértetlen keret érkezése (frame_arrival)

Küldő:

- Végtelen while ciklus,
 - Csomag a hálózati rétegtől
 - Keret összerakása
 - Keret elküldése

Vevő:

- Vár
 - Itt csak sértetlen keret érkezik
 - Adatrész továbbítása a hálózati rétegnek
 - Várakozás a következő keretre – felfüggeszti magát az adatkapcsolati réteg

Sem forgalomszabályozás, sem hibakezelés nincs

2. Szimplex megáll-és-vár hibamentes csatornához

1. Elárasztás problémájának megoldása
2. Egyirányú adatforgalom
3. Hibamentesnek feltételezett csatorna

Megoldások:

2.1. Vevőt olyan gyorsra tervezzük, hogy képes legyen szünet nélkül, szorosan egymást követő kereteket feldolgozni (vagy adatkapcsolati réteget megfelelően lassúra tervezzük)

- Megfelelő méretű pufferek és feldolgozási kapacitás kell
- Hozzárendelt célhardvert igényel és nagyon erőforrás pazarló, ha adatkapcsolati réteg kihasználtsága kicsi

2.2. A vevő visszacsatolást biztosít a küldő állomás felé -> vevő átadta a csomagot a hálózati rétegének -> visszaküld egy álderet a küldőnek -> engedély a következő keret továbbítására

- A küldő egy keret elküldése után nyugtára vár mielőtt továbbmenne -> megáll-és-vár (stop-and-wait) protokoll

A valóságban adatáramlás viszont kétirányú, adatkapcsolati rétegek közötti csatornának képesnek kell lennie erre.

- Áramlás irányának szigorú változása -> először a küldő küld keretet -> aztán vevő küld keretet -> megint küldő -> megint vevő -> fél-duplex csatorna is megfelelő.

Küldő:

- Csomagot kér hálózati rétegtől, keretet alkot, elküldi ->
- Várakoznia kell nyugtakeretre
- Olvasnia sem kell a nyugtát, mindegy mi van benne, csak megérkezése fontos

3. Szimplex megáll-és-vár zajos csatornához

1. Zajos, hibás csatorna problémájának megoldása
2. Feltételezzük, hogy sérült keret felismerése megtörténik az ellenőrző összeg számításakor -> ha sérült keretnél ellenőrző összeg helyes (nagyon ritka) ez a protokoll (és az összes többi is) hibázhat -> hibás keret kézbesítődik a hálózati rétegnek.

Megoldás: időzítő

Újabb probléma: nyugtakeret is elveszhet, nem csak adat -> keretek megkülönböztetése -> keretsorszámozás a keret fejlécében -> megkettőzöttet el kell dobni -> 1 bites sorszám elegendő, 0 vagy 1

Protokollok, melyekben a küldő állomás pozitív nyugtára vár mielőtt továbblépne ->

- **PAR** (*Positive Acknowledgement with Retransmission – pozitív nyugtázás újraküldéssel*), vagy
- **ARQ** (*Automatic Repeat reQuest – automatikus ismétléskérés*). -> egyirányú adattovábbítás

Adónak és vevőnek is van olyan változója, amelynek emlékszik az értékére, az adatkapcsolati réteg várakozása alatt. ->

- **adó:** következő elküldendő keret sorszámát tárolja, ->
- **vevő:** következő venni kívánt keret sorszámát

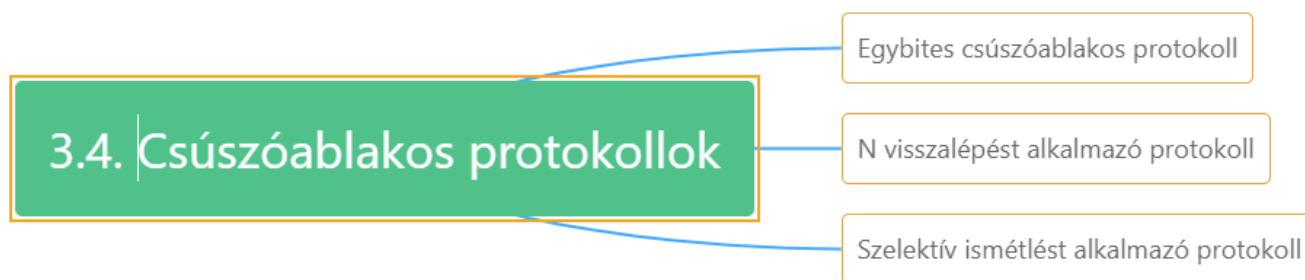
Adóállomás keret továbbítása után időzítőt indít, ha már ment lenullázódik (megfelelő időtartamú időzítő!) -> adó várakozik

- Nyugtakeret érkezik sértetlenül -> újabb keretképzés, sorszám léptetés
- sérült nyugtakeret érkezik -> puffer és sorszám nem változik, újraküldés
- vagy időzítő lejárhat -> puffer és sorszám nem változik, újraküldés

Vevő:

- érvényes keret érkezésekor megvizsgálja sorszámát, duplikátum-e -> ha nem elfogadja, továbbadja a hálózati rétegnek és nyugtát küld
- Duplikátum és sérült keret esetén eldob, nyugtáz az utolsó hibátlan keretről

3.4. Csúszóablakos protokollok

Előbbieken adatkeretek csak az egyik irányba haladtak, gyakorlatban mindkét irányba kell. ->

Duplex adatátvitelhez:

1. Egy-egy korábbi protokollpéldány egyik szimplex egyik irányba, másik szimplex másik irányba. ->
 - Mindkettőnél egy előremenő (forward) és egy visszajövő (reverse) csatorna (nyugták számára). -> visszairányú csatorna sávszélessége kihasználatlan
 2. Ugyanaz az adatkapcsolat mindkét irányba
 - Adatkeretek keverednek a nyugtakeretekkel, a vevő a beérkező keret kind mezője alapján tudja, hogy adat- vagy nyugtakeret
 - Adatkeret megérkezésekor a vevő várhat, ha a hálózati réteg átadja neki a következő csomagot, a nyugtát hozzácsatolhatja a kimenő adatkerethez (fejrész ack mezőjében) -> „nyugta ingyen utazik a következő adatkerettel” -> **ráültetés (piggybacking)** -> sávszélesség jobb kihasználása
- Ráültetés komplikációi:
- Meddig várjon a következő csomagra? ->
 - ha lejár az időzítési intervallum, a küldő újaküldi a keretet ->
 - vár rögzített számú millisec-t -> ha van csomag ráülteti a nyugtát, ha nincs önálló nyugtakeretet küld. ->

Csúszóablakos (sliding window) protokollok:

- Kétirányú protokollok
- Minden kimenő keret tartalmaz egy sorszámot 0 – meghat max érték.-> adóállomás folyamatosan karbantart egy sorszámhalmazt, amely az elküldhető kereteknek felel meg -> ezek adási ablakba (sending window) esnek.
- Vevőnél vételi ablak (receiving window): keret halmaza, melyeket befogadhat
- Adó és vevő ablakainak nem kell azonos méretűnek lenni, és nem kell azonos alsó és felső határúnak lennie
- Továbbra is
 - Protokoll ugyanolyan sorrendben továbbítja a csomagokat, mint kapta
 - Vezetékszerű fizikai kommunikációs csatorna -> minden keretet a küldés sorrendjében továbbít

Küldő ablakába eső sorszámok -> azok a keretek, amelyeket az adó elküldött, vagy amelyek elküldhetők, de a vevő még nem nyugtázta.

- Nyugtázatlan kereteket mindet meg kell tartani újraküldés miatt. J-> megfelelő pufferméret kell. -> ha megtelik:

- A küldő adatkapcsolati rétegének le kell kapcsolnia a hálózati réteget, ameddig egy puffer fel nem szabadul.

Vevő adatkapcsolati rétegének ablaka -> azok a keretek, amelyeket az adatkapcsolati réteg fogadhat ->

- olyan keret, amelynek sorszáma egyenlő az ablak alsó szélével -> elfogadja, és átadja a hálózati rétegnek, az ablakot eggyel elforgatja, nyugtáz
- Olyan keret, mely az ablakon kívül esik -> eldobja

1. Egybites csúszóablakos protokoll

- Maximum 1 nagyságú ablak
- Megáll-és-vár, küldő elküld egy keretet, megvárja ennek nyugtáját, mielőtt a következőt küldené
- Rendszerint a két adatkapcsolati réteg közül egyik korábban kezd adni -> csak egyik adatkapcsolati réteg programjának kellene tartalmazni az időzítő indítását és a fizikai réteghez továbbítást.
- Csomag hálózati rétegtől -> keret -> vevő megnézi duplikátum-e, -> ha az a keret, amelyiket várta átadja a vevő hálózati rétegének, vevő ablakát feljebb csúsztatja. ->
- nyugta mező utolsó hibátlan keret sorszámát tart. -> ha ez megegyezik annak a keretnek a sorszámával, amit az adó próbál küldeni, az adó tudja, hogy lekérheti a következőt a hálózati rétegtől -> ha a sorszám nem egyezik újra kell küldenie ugyanazt a keretet.
- Mindig, amikor egy keret érkezik, egyet el is küld.
- Megbízhatóan működik, 1 hibalehetőség: egyszerre indított kommunikáció

2. Az n visszalépést alkalmazó protokoll

- A nyugtára való várakozás ideje alatt az adó nem ad, jelentős veszteség a sávszélesség kihasználásban (könyv példájában sávszélesség 4%-át használja csak ki).

Megoldás:

Várakozási időszak előtt megengedjük w számú keret elküldését.

- Megfelelően megválasztott keretszám mellett nincs várakozás, mert hamarabb érkezik nyugta, mint elfogynának az adható keretek.
- w megválasztása: sávszélesség-késleltetés szorzat (bandwidth-delay product)/ keret bitekben mért hossza = hány keret lehet kint a csatornán -> $BD \rightarrow w = 2BD + 1$
- Adó maximális ablakmérete is ez Az a módszer, amely több csomagot is mozgásban tart a csatornán,-> csővezetékezés (pipelining)

Csővezetékezés (pipelining) problémája megbízhatatlan komm. Csatornán, ha hibás egy keret, közben nagyszámú további keret érkezik meg. Az adatkapcsolati rétegnek mindenképp sorrendben kell átadnia a kereteket a hálózati rétegnek.

Megoldás:

1. N visszalépéses (go-back-n) eljárás

- Vevő eldobja az összes keretet, amely a hibás után érkezik, nem küld nyugtát róluk vagy
- Adatkapcsolati réteg elutasít minden keretet, kivéve a soron következőt, amit a hálózati rétegnek át kell adnia. Ha az adó ablaka betelik mielőtt az időzítő lejár, a csővezeték elkezd kiürülni. -> Adónak lejár az

időzítő, újraadja az összes nyugtázatlan keretet, kezdve a sérült vagy elveszett kerettel.

Csővezetékezett keretek esetén másik hibakezelési stratégia:

2. Szelektív ismétlés (selective repeat)

- A vevő a rosszul vett kereteket eldobja, az ezután érkező jó kereteket tárolja egy pufferben. Amikor az adó időzítése lejár, csak a legrégebbi nyugtázatlan keretet küldi újra -> megérkezése után a vevő a helyes sorrendben küldi tovább a hálózati rétegnek
- Gyakran alkalmazzák együtt azzal a megoldással, hogy a vevő **negatív nyugtát (negative acknowledgement, NAK)** küld, amikor hibát észlel -> pl. hibás ellenőrzőösszeg vagy nem soron következő keret -> negatív nyugtát időzítő lejárt előtt kikényszerítik az újraküldést -> javítják a rendszer hatásfokát
- Ha n visszalépéses protokollban az adatkapcsolati réteg csak sorrendben fogadja a kereteket és egy hibás keret esetén az összeset eldobja, -> számolunk a pufferelés problémájával, -> a hálózati réteg nem tud végtelen csomagot továbbítani, meg kell állítani az adatkapcsolati rétegnek -> forgalomszabályozás
- Pufferelés kell az adóállomásnál az újraküldés miatt
- **Halmazott nyugtázás (cumulative acknowledgement):** ha nyugtázódik az n. keret, akkor nyugtázza az n-1-et és n-2-t is. Fontos, ha elvesz nyugtahordozó keret.
- Nyugta érkezésekor puffer felszabadítás, újabb csomag a hálózati rétegtől.
- Minden keretnek külön időzítő, járó időzítők láncolt listában, szoftverből szimulálva periodikus megszakításokat okozó hardveridőzítővel

3. Szelektív ismétlést alkalmazó protokoll

- N visszalépéses protokoll jó, ha hibák ritkán fordulnak elő. Gyenge vonalnál nagy sávszélesség pazarlás a keretek újraküldésére.

Szelektív ismétlés:

- vevő elfogadja és puffereli a kereteket, melyek elveszett vagy megsérült keretet követnek.
- Adó: ablak a kint lévő keretek sorszámairól, 0-tól előre def. max-ig
- Vevő: ablak elfogadható keretek sorszámai, rögzített méret, minden ablakában fenntartott sorszámmal puffere van.
 - Minden pufferhez egy bit (arrived), mutatja, hogy a puffer tele van, vagy üres
- Keret érkezésekor between függvénnyel ellenőrzi, beleesik-e az ablakba. Ha igen, és a keret nem vette korábban, elfogadja és tárolja.
- Ablakléptetést követően figyelni kell, hogy a sorszámban ne legyen átfedés az előző ablakban. 3 bit esetén sorszámban 0-7-ig, így csak 4 keret lehet kint (ha újra 0. keret következne, nem lehetne biztos, hogy az az új, vagy a régi 0. keret)
- Szükséges pufferek száma az ablakok méretével egyenlő, = időzítők számával is

3.5. Példák adatkapcsolati protokollokra

3.5. Példák adatkapcsolati protokollokra

1. Csomagok küldése SONET-en keresztül

2. ADSL - asszimmetrikus digitális előfizetői szakasz

A legtöbb nagy kiterjedésű hálózati infrastruktúra kétpontos kapcsolatokra épül.

1. Csomagok küldése a SONET optikai kapcsolatokon nagy kiterjedésű hálózatokban
 - Internetszolgáltatók (ISP) hálózatában 2 különböző helyszínen lévő útválasztó összekapcsolására
2. Internet szélén, telefonhálózatok előfizetői szakaszaiban ADSL kapcsolatok formájában -> **PPP (Point to Point Protocol – kétpontos protokoll)**

3.5.1. Csomagok küldése SONET-en keresztül

1. Nagy kiterjedésű hálózatokban alkalmazott optikai kapcsolatot megvalósító fizikai rétegbeli protokoll, melyet leggyakrabban a kommunikációs hálózatok gerinchálózataiban használnak.
 - Jól definiált sebességű bitfolyam, amelyet adott darabszámú bájtot tartalmazó blokkokba (payload) rendez.
 - Csomagok továbbításához keretezési eljárás, csomagok megkülönböztetésére a folyamatos bitfolyamtól, amelyben a csomagok továbbítódnak. -> IP útválasztókon PPP-t futtatnak. *PPP -> SLIP (Serial Line Internet Protocol – soros vonali internetprotokoll) továbbfejlesztése*
 - PPP hibakezelésre, kapcsolatok konfigurálására, több protokoll támogatására, hitelesítésre és több más célra használják.

PPP három fő képessége:

1. Olyan keretezési módszer, amely egyértelműen ábrázolja a keret végét és a következő keret kezdetét. Keretformátum megoldja a hibajelzést is.
2. Adatkapcsolati protokoll a vonalak felélesztésére, tesztelésére, az opciók megbeszélésére és a vonalak elegáns rendezésére, amikor már nincs rájuk szükség. Ezt a protokollt LCP-nek (adatkapcsolat-vezérlő protokoll – Link Control Protocol)
3. Egy olyan megoldás a hálózati rétegbeli opciók megbeszélésére, amely független az alkalmazott hálózati rétegbeli protokolltól. A választott módszer az, hogy különböző NCP (Network Control Protocol – hálózatvezérlő protokoll) van mindegyik támogatott hálózati réteghez.

PPP keretszerkezete:

- **HDLC (High-Level Data Link Control – magas szintű adatkapcsolati vezérlés)** keretszerkezetéhez nagyon hasonló
- Legfőbb különbség:
 - PPP
 - bájtalapú, -> bájtbeszúrást használ, minden keret egész számú bájtot tartalmaz
 - PPP képes megbízható átvitelt biztosítani zajos csatornákon, de ritkán használják. Helyette „számozatlan üzemmód” -> összeköttetés nélküli, nyugtázatlan szolgáltatás
 - HDLC
 - bitalapú -> bitbeszúrás, megenged változó hosszúságú kereteket

- Megbízható átvitelt biztosít csúszóablakkal, nyugtákkal és időzítőkkal

PPP keretek szerkezete (269. oldal):

1. Szabványos HDLC jelzőbájttal kezdődik, 0x7E (011111110)
 - Bájtbeszúrást 0x7D kivételbájttal, ha a jelzőbájt előfordul az Adat mezőben.
2. Cím: mindig bináris 11111111 értékre állítva
3. Vezérlő, alapértéke 00000011
4. Protokoll mező: megmutatja milyen csomag van az adatmezőben (0 kezdetű: IP4, IP6, egyéb hálózati rétegbeli protokolloknak, 1 kezdetű: PPP)
5. Adat mező: változó hosszúságú, legjeljebb megegyezett maximum (ha ilyen nincs 1500 bájt). Tördelik (scrambling) -> adatmezőt egy hosszú ál-véletlen sorozattal kizáró vagy kapcsolatba hozzák
6. Ellenőrző összeg: rendszerint 2 bájt, de lehet 4 is

A PPP egy keretezési eljárás, amely különböző protokollok csomagjait képes továbbítani, különböző fizikai rétegek felett.

PPP keretek küldése előtt SONET vonalon a kapcsolatot fel kell építeni és konfigurálni kell.

3.5.2. ADSL – Aszimmetrikus digitális előfizetői szakasz

- DSL modem előfizetői szakaszon
- DSLAM (DSL Access Multiplexer – DSL hozzáférési multiplexer) telefontársaságok helyi központjaiban

ADSL-lel használt protokollok IP csomagok továbbítása:

- Protokollkészlet:
 - ADSL fizikai réteg alul
 - **ATM (Asynchronous Transfer Mode – aszinkron átviteli mód):** ígértet: világ telekommunikációs problémáit megoldja -> nem így történt, hibái mint OSI-nél
 - Olyan adatkapcsolati réteg, amely rögzített hosszúságú adataegységek - cellák átvitelén alapul.
 - Minden cella fejrészében, virtuális áramköri azonosító (virtual circuit)
 - Adatküldéshez adatokat le kell képezni cellák sorozatára „darabolás és összeállítás” folyamat során ->
 - AAL5 (ATM Adaptation Layer 5 – 5. ATM adaptációs réteg)
 - PPP, ugyanaz mint SONET-nél
 - IP

PPPoA (PPP over ATM): szabvány, nem is igazán protokoll, specifikáció, mely megadja, hogyan kell dolgozni PPP keretekkel és AAL5 keretekkel.

Összefoglalás:

- Internet elsősorban PPP-t használ kétpontos (pont-pont típusú) vonalakon.
- A PPP összeköttetés nélküli, nyugtázatlan szolgáltatást biztosít
- Jelzőbájtokat használ a keretek elválasztására,
- CRC-t használ hibajelzésre
- Csomagok továbbítására használják különböző kapcsolatokon, például nagy kiterjedésű hálózatok SONET-kapcsolatain és ADSL-kapcsolatokban a hozzáférési hálózatokban.

